

سیاست و حکومت در غرب آسیا (۱)

برایانات سلفی و تحولات سیاسی مصر

(۲۰۱۰ - ۲۰۱۴)

دکتر محمد صادق کوشکی

عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

تورج افشاری بدرلو

سرشناسه	: کوشکی، محمدصادق، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیاست و حکومت در غرب آسیا (۱) جریانات سلفی و تحولات سیاسی مصر (۲۰۱۴ - ۲۰۱۰) / محمدصادق کوشکی، تورج افشاری بدرلو.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۱ ص.
شابک	: 978-600-114-961-0
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: اخوان المسلمین (مصر) -- تاریخ -- قرن ۲۱ م.
موضوع	: Jamiyat al- Ikhwan al-Musulimin (Egypt) -- History -- 21st century
موضوع	: سلفیه -- مصر
موضوع	: Salafiyah -- Egypt
موضوع	: مصر -- تاریخ -- قرن ۲۱ م. -- جنبش‌های اسلامی
موضوع	: Egypt -- History -- 21st century -- Islamic movements
شناسه افزوده	: افشاری بدرلو، تورج، ۱۳۶۵ -
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۲۰ / ۵ / ۲۲۳۸ BP
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۱.۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۳۱

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۲ - واحد ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹۰۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۲ تلفن: ۵-۶۶۹۵۰۰۵۰ - ۶۶۷۵۵۹۱۰

فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۵-۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

سیاست و حکومت در غرب آسیا (۱)

جریانات سلفی و تحولات سیاسی مصر (۲۰۱۴ - ۲۰۱۰)

دکتر محمد صادق کوشکی، تورج افشاری بدرلو

چاپ اول: ۱۳۹۷ تیراژ: ۲۰۰ جلد قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978- 600 -114-961-0

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۹۶۱-۰

پیشگفتار.....	۱۳
---------------	----

فصل اول: معرفی جریان های سلفی مصر

۱- مقدمه.....	۱۷
۲- سلفی ها: فرهنگی - سیاسی.....	۱۸
۲-۱- جماعه اخوان المسلمین.....	۱۸
۲-۱-۱- حزب آزادی و عدالت (الحرية والعدالة).....	۲۳
۲-۲- سلفی سنن یا جریا سلفی علمی (مکتب سلفی اسکندریه).....	۲۳
۲-۲-۱- دعوت سلفیه اسکندریه (حزب نور به عنوان بازوی سیاسی).....	۲۴
۲-۲-۱-۱- حزب النور.....	۲۵
۲-۲-۱-۲- حرکت سلفی برای اصلاح (حفص).....	۲۶
۲-۲-۱-۳- حزب الوطن.....	۲۶
۲-۳- سلفی اصولی یا نوین.....	۲۷
۲-۳-۱- جماعت انصار السنه المحمديه.....	۲۷
۲-۳-۲- الجمعیه الشرعیه.....	۲۸
۲-۴- سلفی های جوان یا جدید.....	۳۰
۲-۴-۱- جبهه سلفیه (انقلابی).....	۳۰
۲-۴-۲- ائتلاف جوانان اسلامی مصر.....	۳۱
۲-۴-۳- ائتلاف حمایت از تازه مسلمانان.....	۳۲
۲-۴-۴- سلفی های کوستا.....	۳۲
۲-۵- سلفی جنبشی یا سلفی های قاهره.....	۳۴
۲-۵-۱- حزب فضیلت.....	۳۴
۲-۵-۲- حزب اصالت.....	۳۵
۲-۵-۳- حزب البنا و التنمية (سازندگی و توسعه).....	۳۵
۲-۶- سلفی مدخلی یا جامی.....	۳۶
۲-۷- سلفی مستقل.....	۳۶
۳- سلفی های جهادی.....	۳۷

۳-۱- سلفی‌های جهادی منشعب از اخوان المسلمین.....	۲۸
۳-۱-۱- جماعت مسلمین (التکفیر و الهجره).....	۲۸
۳-۱-۲- سازمان آزادی بخش اسلامی.....	۳۹
۳-۱-۳- سازمان الجهاد.....	۴۰
۳-۲- جماعت اسلامی (الجماعه الاسلامیه).....	۴۲
۳-۳- پیدایش گروه‌های سلفی جهادی کوچک.....	۴۴
۳-۳-۱- سازمان جندالله.....	۴۴
۳-۳-۲- سازمان المطریه.....	۴۵
۳-۳-۳- سازمان پورت سعید.....	۴۵
۳-۳-۴- سازمان جیر.....	۴۵
۳-۳-۵- ارتش اسلام.....	۴۶
۳-۳-۶- سازمان الاخوان.....	۴۶
۳-۳-۷- سازمان اسکندریه.....	۴۶
۳-۳-۸- سازمان العمرانیه.....	۴۷
۳-۳-۹- گروه الشویک (الجیزه).....	۴۷
۳-۳-۱۰- سازمان ذهب یا شرم الشيخ.....	۴۷
۴- جمع بندی.....	۴۸

فصل دوم: تحولات سیاسی مصر از سن ۱۰ تا ۲۰۱۴

۱- مقدمه.....	۵۳
۲- حوادث قبل از انقلاب ۲۵ ژانویه مصر.....	۵۵
۲-۱- نمازهای جمعه میعادگاه انقلابیون.....	۵۵
۲-۲- جوانانی که نماد انقلاب مصر شدند.....	۵۶
۲-۳- پانزدهم ژانویه، ظهور اولین نشانه‌های انقلاب.....	۵۷
۲-۴- بیست و پنج ژانویه، نقطه آغازین انقلاب مصر.....	۵۷
۲-۵- بیست و هشت ژانویه و برپایی تظاهرات جمعه خشم.....	۵۷
۲-۶- بیست و نه ژانویه و بی‌اعتنایی مردم به وعده‌های حسنی مبارک.....	۵۸
۲-۷- سی ژانویه و اوضاع بهم ریخته قاهره.....	۵۹
۲-۸- سی و یک ژانویه و تحولات سوئز.....	۵۹
۲-۹- اول فوریه و تاکید مبارک بر ماندن در مسند ریاست جمهوری تا زمان انتخابات.....	۶۰

- ۱۰-۲- دوم فوریه، درگیریهای خونین بین طرفداران مبارک و انقلابیون ۶۰
- ۱۱-۲- سوم فوریه و راهکار عمر سلیمان برای مهار انقلابیون ۶۲
- ۱۲-۲- چهارم فوریه و تظاهرات جمعه و دواع ۶۲
- ۱۳-۲- استعفای اعضای شورای دفتر سیاسی حزب دموکراتیک ملی در تاریخ ۵ فوریه ۶۲
- ۱۴-۲- ششم فوریه و آغاز روند مذاکرات ۶۴
- ۱۵-۲- هفتم فوریه و کناره گیری جماعت اخوان المسلمین از مذاکرات ۶۴
- ۱۶-۲- هشتم فوریه و ادامه تظاهرات ها ۶۵
- ۱۷-۲- نهم فوریه - تعرض طرفداران مبارک به انقلابیون ۶۵
- ۱۸-۲- دهم فوریه و لحظه های آخر حکومت مبارک ۶۶
- ۱۹-۲- یازدهم فوریه - روز پیروزی انقلاب مردم مصر و سرنگونی رژیم مبارک ۶۷
- ۳- حوادث پس از انقلاب ۱ ژانویه ۶۸
- ۱-۳- لیست سیاه مفسدان ۶۸
- ۲-۳- تعلیق قانون اساسی ۶۹
- ۳-۳- جمعه پاکسازی ۶۹
- ۴-۳- استعفای شفیق و نخست وزیری ۶۹
- ۵-۳- آزادی زندانیان تاریخی ۶۹
- ۶-۳- سرنوشت مبارک و خانواده اش ۷۰
- ۷-۳- محاکمه مبارک ۷۰
- ۸-۳- انقلاب دوم ۷۳
- ۹-۳- تسخیر سفارت رژیم صهیونیستی توسط انقلابیون ۷۳
- ۱۰-۳- تحصن دوم و بازگشت به میدان التحرير ۷۳
- ۴- رویدادهای مهم سیاسی بعد از انقلاب ۲۵ ژانویه ۷۴
- ۱-۴- همه پرسی اصلاح قانون اساسی ۷۴
- ۲-۴- انتخابات پارلمانی مصر ۷۷
- ۳-۴- دور اول انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۲ ۷۸
- ۴-۴- دور دوم انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۲ ۸۰
- ۵-۴- کودتای نظامیان و برکناری مرسی از سمت ریاست جمهوری ۸۱
- ۶-۴- انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ و به قدرت رسیدن عبدالفتاح السیسی ۸۷
- ۵- جمع بندی ۸۸

فصل سوم: نقش جریان‌ات سلفی مصر در تحولات سیاسی این کشور در

حد فاصل سالهای ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴

۹۳	۱- مقدمه.....
۹۴	۲- مواضع جریان‌ات سلفی مصر در رابطه با تظاهرات مردمی.....
۹۵	۲-۱- موافقان تظاهرات مردمی.....
۹۷	۲-۲- مخالفان تظاهرات مردمی.....
۹۹	۳- تشکیل احزاب و گروه‌های سلفی بعد از انقلاب.....
۱۰۰	۳-۱- هیأت شریعی برای حقوق و اصلاح.....
۱۰۱	۳-۲- مجلس شورای علمای.....
۱۰۲	۳-۳- جبهه سلفی با سازمان انقلاب.....
۱۰۴	۳-۴- حزب آزادی عدالت.....
۱۰۵	۳-۵- حزب نور.....
۱۰۶	۳-۶- حزب فضیلت.....
۱۰۷	۳-۷- حزب اصالت.....
۱۰۸	۳-۸- حزب اصلاح.....
۱۱۰	۳-۹- حزب سازندگی و توسعه.....
۱۱۱	۴- جریان‌های سلفی و همه پرسی اصلاح قانون اساسی.....
۱۱۲	۴-۱- تدوین قانون اساسی.....
۱۱۴	۵- انتخابات پارلمانی.....
۱۱۵	۶- انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۲.....
۱۱۶	۶-۱- اختلاف بین حزب نور و حزب آزادی و عدالت.....
۱۱۷	۷- ناکامی محمد مرسی در سمت ریاست جمهوری.....
۱۲۰	۸- موضع گیری جریان سلفیت در رابطه با کودتا و عزل مرسی.....
۱۲۰	۸-۱- جریان‌های سلفی موافق با کودتا.....
۱۲۲	۸-۲- جریان‌های سلفی مخالف با کودتا.....
۱۲۲	۸-۳- جریان‌های سلفی که سکوت پیشه کردند.....
۱۲۳	۹- جریان‌های سلفی و انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴.....
۱۲۳	۱۰- جمع بندی.....

فصل چهارم: سازوکار تأثیر جریانات سلفی مصر بر تحولات سیاسی

این کشور در حدها سالهای ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴

- ۱- مقدمه ۱۲۹
- ۲- علل رویگردانی جریانات سلفی از مشارکت در عرصه سیاسی قبل از وقوع انقلاب ۱۳۰
- ۳- ورود جریان‌های سلفی به عرصه فعالیت‌های سیاسی در مصر بعد از انقلاب ۱۳۳
- ۴- استفاده از ساز و کار سیاست حزبی توسط جریان‌های سلفی در مصر ۱۳۵
- ۵- سازوکار رسانه‌ای ۱۳۸
 - ۵-۱- رسانه و سیاست ۱۳۸
 - ۵-۲- کار برد فضای مجازی در عرصه سیاست ۱۳۹
 - ۵-۳- فضای مجازی و انقلاب ۲۵ ژانویه مصر ۱۴۰
 - ۵-۴- استفاده از رسانه‌های سلفی مصر از سازوکار رسانه‌های مجازی در عرصه سیاسی ۱۴۱
 - ۵-۵- گسترش شبکه‌های ماهواره‌ای در جوامع عربی ۱۴۶
 - ۵-۶- جریان‌های سلفی مصر و استفاده از ساز و کار شبکه‌های ماهواره‌ای ۱۴۸
 - ۵-۶-۱- شبکه الجزیره قطر، رسانه‌ها، تأثیر گذار در انقلاب مصر و تحولات سیاسی این کشور ۱۴۹
 - ۵-۶-۲- تعامل و ارتباط شبکه‌های عربی با جریان‌های سلفی مصر ۱۵۲
- ۶- جمع بندی ۱۵۴
- نتیجه گیری ۱۵۷
- منابع و مآخذ ۱۶۱

پیشگفتار

در روزگار معاصر (پس از وقوع انقلاب اسلامی) درک عمیق و جدی مقوله سیاست و حکومت در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا جز با شناخت دقیق جریانات دینی - مذهبی موثر بر حوزه قدرت ممکن نیست چرا که این منطقه طی سالهای ۱۹۷۰ میلادی به بعد، به شکلی روز افزون شاهد حضور جدی دین در عرصه قدرت و ایفای نقشهای بارز سیاسی جریانات و چهره‌های منتسب به اسلام‌گرایی بوده و بدین تردید کشور مصر و تحولات سیاست و حکومت در این دیار از بارزترین نمونه‌های این مدعا به شمار می‌آید.

از سوی دیگر به دلیل غیاب سازوکارهای رایج در سیاست معاصر جهان (احزاب، نظام حزبی و ...) در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا، جریانات و تشکلهای دینی - مذهبی و تعاملات آنها با یکدیگر از یک سو و با ساختارهای سیاسی و حکومتی از سوی دیگر باز در عمده صحنه قدرت محسوب می‌شوند و از این رو شناخت این جریانات، مقدمه‌ای ضروری برای شناخت سیاست و حکومت در کشورهای غرب آسیا و جنوب آفریقا (بویژه مصر) به شمار می‌آید.

اثر حاضر بر همین مبنا تلاش می‌کند تا ضمن معرفی جریانات اسلام‌گرا و سلفی مصر در دوران معاصر (خصوصاً پس از تحولات موج بیداری جهان عرب در سال ۲۰۱۲) به بازنمایی نقش این جریانات در تحولات سیاسی مصر بپردازد و راه را برای درک روابط حاکم بر مناسبات سیاست و حکومت در این کشور (به عنوان نمادی از مناسبات سیاسی و حکومتی در غرب آسیا و شمال آفریقا) هموارتر سازد و در عین حال اطلاعات و تحلیلهایی دست اول نسبت به گروهها

و جریانات سلفی مصر که به نوعی سرچشمه و مبدأ این جریانات در کل منطقه به حساب می آیند به خواننده ارائه کند.

دکتر محمد صادق کوشکی

عضو هیأت علمی گروه مطالعات منطقه‌ای دانشگاه تهران

نورج افشاری

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای دانشگاه تهران

www.ketab.ir